

การศึกษาดูงานเรียนรู้กระบวนการดำเนินงานสร้างการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการจัดการทรัพยากรลุ่มน้ำของเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) ตำบลคลองขุด
อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

ซึ่งได้รับรางวัล ทสม. ดีเด่นระดับประเทศ ปี 2560 ด้านการอนุรักษ์และ
ฟื้นฟูทรัพยากรน้ำ
ณ ชุมชน หมู่ที่ 7 ตำบลคลองขุด อำเภอเมือง จังหวัดสตูล
วันที่ 11 มีนาคม 2561

วิทยากรผู้ให้ความรู้

1. นายชัยรงค์ ไชยจิตต์ ประธาน ทสม.ตำบลคลองขุด
2. นายวีระ ทวีบุรุษ ปราชญ์ชาวบ้านและประธานชมรมผู้สูงอายุรักษ์สิ่งแวดล้อมจังหวัดสตูล

ที่มาและความสำคัญของคลองแม่บั้งต่อชุมชน

คลองแม่บั้งมีต้นกำเนิดจากลำห้วยหลายสายบริเวณเทือกเขาระหว่างอำเภอควนกาหลงกับอำเภอควนโดน คลองนี้มีหลายชื่อด้วยกันตามหมู่บ้านต่างๆ ที่คลองนี้ไหลผ่าน เช่น คลองดusun คลองฉลุงคลองแม่บั้ง และไหลลงทะเลในเขตตำบลมะลั้ง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

ในช่วงของหมู่ 7 นั้น คลองแม่บั้งเป็นคลองแบ่งเขตระหว่างตำบลคลองขุดกับตำบลพิमान อำเภอเมือง จังหวัดสตูลคลองลึกประมาณ 3 เมตร กว้างประมาณ 10 เมตร มีน้ำไหลผ่านตลอดปี

กิจกรรมอนุรักษ์คลองแม่บั้ง ที่เครือข่ายดำเนินการ

เครือข่าย ทสม.ตำบลคลองขุด ร่วมกันเก็บขยะและวัชพืชน้ำใน
คลองแม่บั้งทุกวันเสาร์
มีการนำกิ่งไม้มาวางบริเวณอนุรักษ์เพื่อให้ปลาวางไข่ในฤดูวางไข่ มี
กิจกรรมประชาสัมพันธ์และขอความร่วมมือบ้านเรือนริมน้ำไม่ทิ้งน้ำเสียลงสู่
คลอง ปลุกต้นไม้และหญ้าแฝกริมคลองเพื่อป้องกันการพังทลายของตลิ่ง
ร่วมกิจกรรมคลองสวยน้ำใสกับเทศบาลตำบลคลองขุดในการปลูกจิตสำนึก
อนุรักษ์ดูแลคลองให้กับเยาวชนในพื้นที่

ผล คือ คลองมีน้ำไหลตลอดปี ชุมชนริมน้ำมีน้ำใช้ทำการเกษตร
เยาวชนสาวบรคว่าขะเล่นน้ำในคลองได้ สุขุมวิทไปว่าส่วนรับบริโอด

ความรู้ที่ได้จากการศึกษาดูงาน

เนื่องจากงานเครือข่าย ทสม.เป็นงานจิตอาสา ทสม.ไม่มีผลตอบแทนเป็นรายได้หรือวัตถุ อีกทั้งชุมชนในตำบลคลองขุดค่อนข้างเป็นสังคมเมือง ซึ่งประชาชนในชุมชนเมืองส่วนใหญ่จะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันค่อนข้างน้อย ต้องเร่งรีบทำการงานในการทำมาหากิน ทำให้สังคมเป็นลักษณะต่างคนต่างอยู่ อาจทำให้กิจกรรมเครือข่ายทสม.อาจเกิดความไม่ยั่งยืนได้ แต่จากการสังเกตและจากการสัมภาษณ์ประธานและสมาชิกเครือข่ายทสม.ตำบลคลองขุด พบว่า เครือข่ายทสม.มีความรักความสามัคคี (ประชาชนในหมู่ 7 เป็นไทยมุสลิมร้อยละ 90 และร้อยละ 10 เป็นไทยพุทธ) มีความพร้อมใจในการทำกิจกรรมที่ได้วางแผนไว้อย่างต่อเนื่อง มีผลการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม และมีแนวคิดที่จะจัดตั้งกองทุนของเครือข่ายทสม. เพื่อให้มีงบประมาณในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการต่อไป

ความรู้ที่ได้จากการศึกษา งาน (ต่อ)

คิดว่า เนื่องจากปัจจัยต่อไปนี้ ที่ทำให้กิจกรรม
เครือข่าย ทสม.ตำบลคลองขุดเกิดความยั่งยืน

- ความศรัทธาต่อผู้นำ ก่อให้เกิดความสามัคคีและพร้อมใจในการปฏิบัติงานร่วมกัน
- มีผู้นำหลักในการทำกิจกรรมฯ ในแต่ละครั้ง แม้สมาชิกคนอื่นๆ อาจจะไม่ว่างทุกครั้งในวันที่
ทำกิจกรรม
- มีกำหนดวันทำกิจกรรม มีแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน และสมาชิกรู้ล่วงหน้า
- มีที่ทำการของเครือข่ายฯ ที่ชัดเจน ทำให้สมาชิกมีศูนย์รวมในการทำกิจกรรม
- สมาชิกมีการสังสรรค์ร่วมกันในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

ความรู้ที่ได้จากการศึกษา ดูงาน (ต่อ)

คิดว่า เนื่องจากปัจจัยต่อไปนี้ ที่ทำให้กิจกรรม
เครือข่าย ทสม. ตำบลคลองขุดเกิดความยั่งยืน

- เครือข่ายมีกิจกรรมสนับสนุนที่เข้าถึงชุมชนทุกครัวเรือน
- การเข้าร่วมกิจกรรมด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และกิจกรรมเครือข่ายภาคประชาสังคมอื่นๆ
- การมีผู้นำที่สามารถจัดทำ/เขียนโครงการ นำเสนอ เข้าถึงแหล่งงบประมาณ ทำให้เครือข่ายมีงบประมาณในการพัฒนาและดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง
- การรู้จักประยุกต์และบูรณาการงานเครือข่ายทสม. เข้ากับกิจกรรมงานเครือข่ายอื่นๆ